

Adviesrapport Inrichtingsplan Wilhelminaplein

2 augustus 2010

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1 Samenvatting	4
Hoofdstuk 2 Inleiding.....	5
2.1 Ambitie en opgave.....	5
2.2 Modellen.....	5
2.3 Leeswijzer.....	6
Hoofdstuk 3 Programma van Eisen en aanzet modellen	7
3.1 Programma van Eisen	7
3.2 Aanzet modellen	8
Hoofdstuk 4 Model 1: Lijnen.....	9
4.1 Ontwerpgedachte	9
4.2 Stedenbouwkundige beoordeling	9
4.3 Gebruik.....	10
4.3.1 Markt.....	10
4.3.2 Kermis.....	10
4.3.3 Evenementen.....	10
4.3.4 Terrassen	11
4.4 Onderhoud en duurzaamheid	11
4.5 Kosten	11
4.6 Mening en beoordeling.....	12
4.7 Sterke en zwakke punten.....	13
Hoofdstuk 5 Model 2: Tapijt	14
5.1 Ontwerpgedachte	14
5.2 Stedenbouwkundige beoordeling	14
5.3 Gebruik.....	14
5.3.1 Markt.....	14
5.3.2 Kermis.....	15
5.3.3 Evenementen.....	15
5.3.4 Terrassen	16
5.4 Onderhoud en duurzaamheid	16
5.5 Kosten	16
5.6 Mening en beoordeling.....	16
5.7 Sterke en zwakke punten.....	18
Hoofdstuk 6 Model 3: Podium.....	19
6.1 Ontwerpgedachte	19
6.2 Stedenbouwkundige beoordeling	19
6.3 Gebruik.....	19
6.3.1 Markt.....	20
6.3.2 Kermis.....	20
6.3.3 Evenementen.....	20
6.3.4 Terrassen	21
6.4 Onderhoud.....	21
6.5 Kosten	21
6.6 Mening en beoordeling.....	21
6.7 Sterke en zwakke punten.....	23
Hoofdstuk 7 Advies ontwerpmodel.....	24
7.1 Voorkeursmodel en overwegingen.....	24
7.2 Nadere uitwerking tot inrichtingsplan.....	25
7.3 Prins Hendrikstraat	26
7.4 Vervolgfase	27

Bijlagen

1. Gebied inrichtingsplan Nieuw Zaailand
2. Ruimtelijk Programma van Eisen bureau Hosper
3. Beschrijving Cultuurhistorische aspecten
4. Plattegrond model Lijnen
5. Plattegrond model Tapijt
6. Plattegrond model Podium
7. Beschrijving aspecten plein en markt
 - a. Indeling markt bij besluitvorming in 2006
 - b. Marktstudie modellen
8. Beschrijving aspecten plein en kermis
 - a. Indeling kermis bij besluitvorming in 2006
 - b. Mogelijke opstelling model Lijnen
 - c. Mogelijke opstelling model Tapijt
 - d. Mogelijke opstelling model Podium
 - e. Schriftelijk advies BOVAK
9. Beschrijving aspecten plein en evenementen
 - a. Advies organisatoren evenementen
10. Beschrijving aspecten plein en terrassen
11. Verslagen klankbordgroep Inrichtingsplan
12. Advies Rijksdienst voor het cultureel Erfgoed
13. Verslag overleg architecten en projectpartners
14. Rapportage uitslag publieksenquête

Dit rapport is opgesteld door het projectteam Inrichtingsplan Nieuw Zaailand dat bestaat uit ambtelijke vakspecialisten, Bureau Hosper en projectleiding. Voor de totstandkoming is overleg gevoerd met belanghebbenden.

2 augustus 2010

Hoofdstuk 1 Samenvatting

Project Nieuw Zaailand is in volle aanbouw. De kroon op het project moet de herinrichting van de openbare ruimte worden. Het Wilhelminaplein heeft daarbij een bijzondere plek. Voor de herinrichting van het Wilhelminaplein zijn veel eisen en wensen die ingevuld zouden moeten worden. Een aantal van de eisen en wensen gaan echter niet helemaal samen. Daarvoor is de ruimte eenvoudig te beperkt. Dit uit zich met name vanuit de ambitie om een plein te creëren dat ook op dagen dat er niets wordt georganiseerd sfeervol is, en dus ook aankleding in de vorm van bijvoorbeeld bomen vraagt, terwijl het houden van grote evenementen, de markt en de kermis ook een belangrijke functie van het plein is. En dat vraagt juist om zoveel mogelijk vrije ruimte.

Door het maken van drie verschillende modellen (ontwerpen op hoofdlijnen) voor het plein is in beeld gebracht wat de consequenties van keuzes zijn. Bij het ontwerp van de modellen en de beoordeling daarvan zijn de belanghebbenden intensief betrokken. Ook is in een openbare enquête via internet aan bewoners en bezoekers van de stad gevraagd om hun mening te geven.

Op basis van de analyses en de overleggen met belanghebbenden is de conclusie dat model Tapijt (zie bijlage 5) het meest recht doet aan de ambitie van de stad. Dit model biedt de meeste sfeer en verblijfskwaliteit op momenten dat er geen activiteiten op het plein worden georganiseerd door de plaatsing van veel bomen op het plein en het informele karakter dat daardoor wordt gecreëerd. Voor markt, kermis en evenementen zal dit enige aanpassing vragen, maar de situatie is wel werkbaar. Dit model is robuust en behoudt ook bij intensief gebruik haar kwaliteit. De kosten voor de totale herinrichting (inclusief de omgeving, verlichting, onvoorzien e.d.) bedragen circa 2,3 miljoen euro, en blijven daarmee binnen het gereserveerde budget.

Na de besluitvorming zal het basismodel met inachtneming van enkele optimaliseringspunten wordt uitgewerkt tot een inrichtingsplan. Onder andere de bestrating verdient nog de nodige aandacht. Deze wordt door belanghebbenden vaak aangemerkt als saai en grijs, en ook vanuit stedenbouwkundig oogpunt is er behoefte om meer aansprekende bestrating te realiseren. In het inrichtingsplan worden voorstellen gedaan voor te gebruiken materialen, verlichtingsplan, meubilair en dergelijke. Ook wordt voorgesteld om de Prins Hendrikstraat bij het plan te betrekken en hiervoor een voorstel te doen voor herinrichting. Het uitgewerkte inrichtingsplan zal naar verwachting eind 2010, begin 2011 gereed zijn voor besluitvorming door college en raad.

Hoofdstuk 2 Inleiding

In juni 2006 heeft de raad de uitvoering van het project Nieuw Zaailand goedgekeurd. Eén van de onderdelen van het project Nieuw Zaailand is de inrichting van de openbare ruimte. Voor het maken van een inrichtingsplan heeft de gemeente Bureau HOSPER uit Haarlem opdracht gegeven om een inrichtingsplan voor de openbare ruimte van het plan Nieuw Zaailand te maken.

2.1 Ambitie en opgave

De ambitie is om met het plein een kroon op het project te zetten. Het plein moet de bindende factor zijn in de stad, de huiskamer van Leeuwarden vormen en een ontmoetingspunt zijn. Als bewoner en gast moet een verblijf op het plein prettig zijn ... men moet langere tijd door willen brengen op het plein en hier weer terug willen komen. Het houden van grote evenementen past hierbij. Op het plein, dat het grootste van Friesland is, moeten ruimschoots grote evenementen plaats moeten kunnen vinden, en ook de markt en kermis moeten weer een plek op het plein krijgen.

Bureau HOSPER heeft opdracht gekregen een inrichtingsontwerp te maken voor het gebied dat globaal gezien tussen de Wirdumerdijk/Wirdumerpoortsdwinger en de Prins Hendrikstraat (*tussen Amicitia en het Paleis van Justitie*) ligt (zie bijlage 1). Het Wilhelminaplein vraagt daarin bijzondere aandacht. De rest van het plangebied sluit aan bij de inrichting van de binnenstad, en wordt ontwerpen in de uitwerking van het ontwerp van het Wilhelminaplein.

De eisen waaraan de inrichting van de openbare ruimte moet voldoen, is in een Programma van Eisen (hierna: PvE) vastgesteld. Daarin zijn ook de eisen meegenomen die de gemeenteraad expliciet heeft vastgesteld bij de raadsbehandeling over het totale project. In dit PvE zijn een aantal eisen opgenomen die niet 100% met elkaar verenigbaar zijn. Simpel gezegd: er is te weinig ruimte om op het plein alle eisen en wensen in te kunnen passen. Er zullen dus keuzes gemaakt moeten worden, en/of compromissen gesloten moeten worden. Het betreffen hier keuzes over de hoofdlijnen en basisuitgangspunten voor het ontwerp van het plein. Daarbij is de sfeer die het plein uit moet ademen een belangrijk hoofduitgangspunt, met name op dagen dat er op het plein geen evenement of markt o.i.d. wordt georganiseerd. Het plaatsen van bomen kan hier een belangrijke bijdrage aan leveren. Het houden van evenementen met grote podia, tenten en attracties zijn daarentegen juist het meest gebaat bij een open plein met zo weinig mogelijk obstakels.

2.2 Modellen

Om met beelden inzichtelijk te kunnen maken wat het maken van keuzes betekent voor het pleinontwerp heeft bureau Hosper drie modellen ontwikkeld waarin deze verschillen zichtbaar worden. Ook zijn de drie modellen qua stedenbouwkundige basisopzet onderscheidend van elkaar. De modellen hebben de volgende namen:

- model Lijnen (ook wel 'gevel tot gevel' genoemd)
- model Tapijt (ook wel 'vloer van de stad' genoemd)
- model Podium

Het ontwikkelen en beoordelen van de modellen is in nauw overleg met belanghebbenden gedaan. De belanghebbenden die wij raadpleegden zijn:

- De projectpartners en betrokken architecten.
- De klankbordgroep Inrichtingsplan¹
- Vertegenwoordigers van markt en kermis
- Koninklijke Horeca Nederland
- Evenementenorganisatoren
- Rijksdienst voor het cultureel Erfgoed
- Het publiek van Leeuwarden. Via een publieksenquête hebben wij de mening gevraagd van het publiek over de drie modellen.

De drie modellen hebben wij getoetst op het PvE, en zijn beoordeeld op basis van verschillende aspecten die voor een keuze op hoofdlijnen relevant zijn. Deze analyse mondt uit in een beschrijving van de sterke en zwakke punten per model. Het uiteindelijke model dat voorgesteld wordt is een model waarin zoveel mogelijk sterke punten terugkomen. Dit kan één van de gepresenteerde modellen zijn, maar het kan ook een nieuw model zijn waarin de sterke punten van de verschillende modellen gecombineerd worden.

Het ontwerp dat gekozen wordt als voorkeursmodel, vertaalt Bureau HOSPER vervolgens tot een definitief inrichtingsplan van het plein en het totale gebied. Dit uitgewerkte inrichtingsplan leggen wij vervolgens aan de raad voor ter beoordeling.

2.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 3 beschrijven wij het PvE en welke aandachtspunten daaruit naar voren komen. In hoofdstuk 4 t/m 6 komen de drie modellen aan bod. Per model geven wij de ontwerpuitgangspunten weer, de stedenbouwkundige beoordeling, hoe het gebruik van het model voor markt, kermis, evenementen en terrassen uitpakt, brengen we onderhoudsaspecten en kosten in beeld en geven we aan wat de mening en beoordeling is van de verschillende belanghebbenden. De enquêteresultaten komen daarbij ook aan bod. Na deze punten volgt per model de analyse en reflectie en een beschrijving van de sterke en zwakke punten.

In hoofdstuk 7 komen wij tot het voorkeursmodel, met daarbij de overwegingen en aanbevelingen voor de vervolgfase.

¹ We hebben een algemene oproep gedaan om deel te nemen aan de klankbordgroep. In de Klankbordgroep zitten er een aantal ondernemers uit het plangebied, een aantal (voormalige) inwoners van Leeuwarden en zijn markt en kermis vertegenwoordigd.

Hoofdstuk 3 Programma van Eisen en aanzet modellen

3.1 Programma van Eisen

Als basis onder de ontwerpen ligt een PvE waarin zowel hoofdlijnen als zeer technische eisen zijn opgenomen. De hoofdlijnen van dit programma van eisen is door bureau Hosper bij de start van het ontwerpproces vertaald tot een zogenaamd ruimtelijke programma van eisen waarbij zij ook direct aandachtspunten per onderwerp hebben benoemd. Dit PvE is bijgevoegd als bijlage 2.

De randvoorwaarden op hoofdlijnen waaraan het inrichtingsplan moet voldoen, zijn:

- Het ontwerp heeft een hoogwaardige kwaliteit en is afgestemd op de bestaande inrichting van het centrum, die voortvloeit uit het masterplan voor de openbare ruimte van Bureau B+B uit 1996.
- Het plein heeft geen hoogteverschillen
- Het Wilhelminaplein krijgt een groen karakter
- De markt kan als volwaardige markt op het plein staan
- In het ontwerp is ruimte voor terrassen
- De in- en uitritten van de parkeergarage in het Zaailand en de Zuiderstraat vormen onderdeel van de openbare ruimte en passen stedenbouwkundig in de omgeving.
- De verkeerskundige inrichting van het plangebied is duurzaam veilig en gebaseerd op het principe van shared space.

Zoals eerder aangegeven is een belangrijke constatering bij het PvE dat er een aantal eisen en wensen niet 100% met elkaar verenigbaar zijn. Het gaat met name om het gebruik van ruimte voor markt, kermis en evenementen versus terrassen, bomen en eventueel overige vaste elementen.

In de modellen zijn vaste elementen bomen, watertafels en zitelementen, dit is per model verschillend. De plaatsing van bomen, naar plek, aantal en grootte, betekent een beperking van de vrij in te vullen ruimte op het plein voor markt, kermis, evenementen en terrassen. Bij de beoordeling van de modellen is er vanuit gegaan dat de kruinhoogte van de bomen circa 4 à 5 meter vanaf de vloer zal zijn. De categorie bomen waarmee gewerkt wordt zijn zogenaamde categorie 1 bomen. Deze kunnen een hoogte van 10-15 meter bereiken. Als gekozen wordt voor bomen zal na een keuze voor een model samen met belanghebbenden onderzocht worden welk soort boom het meest geschikt is op het plein.

Om goed te kunnen bepalen wat de consequentie is van de vaste elementen op de vrije ruimte van het plein, hebben we in beelden inzichtelijk gemaakt hoe deze met de verschillende functies te combineren zijn. Deze beelden worden bij de afzonderlijke modellen in hoofdstuk 4 t/m 6 besproken.

Door verschillende partijen, belanghebbenden en ondervraagden is aangegeven dat het plein alle dagen kwaliteit en aantrekkelijkheid moet uitstralen. Dit geldt voor zomer- en winterperiode, maar ook voor dag en nacht.

Bus over/op plein met halte

Uitgangspunt is dat het plein in z'n geheel vlak wordt. Bij bushaltes is een hoogteverschil nodig is van 17 centimeter vanwege de toegankelijkheid. Daarom is als uitgangspunt gehanteerd dat de bushaltes niet op maar vlakbij het Wilhelminaplein worden gesitueerd. De halte vanuit de richting van het station komt in de Prins Hendrikstraat, de halte naar het station toe komt in het Ruiterskwartier ter hoogte van het Paleis van Justitie. Nadelen hiervan zijn dat dit niet de meest logische plek is voor binnenstadshaltes en de in- en uitstaphalte niet tegenover elkaar zijn gesitueerd. Bovendien zorgt een halte op het plein voor de nodige mensen op het plein. Zowel uitstappers, als mensen die nog op de bus wachten. Wij stellen daarom voor om na de keuze voor één van de modellen toch nog te onderzoeken of een bushalte inpasbaar is zonder dat er teveel concessies worden gedaan aan het uitgangspunt van een plein zonder hoogteverschillen.

3.2 Aanzet modellen

De opgave voor het Wilhelminaplein is het ontwikkelen van een inrichting van de openbare ruimte die eer doet aan de plek, past bij het beoogde gebruik en op een gepaste manier omgaat met de stedenbouwkundige situatie. Deze situatie is gedurende de loop van de tijd voortdurend gewijzigd. In bijlage 3 is in een korte notitie hiervan een beschrijving opgenomen.

In de uitgangspunten voor de inrichting van het Wilhelminaplein is het spanningveld voelbaar tussen de wens om alledaagse verblijfskwaliteit te creëren en (grootschalige) evenementen te kunnen organiseren op het plein. In de drie modellen is op verschillende manieren invulling gegeven aan de verhouding tussen deze twee uitgangspunten.

Door de bouw van het nieuwe Friese Museum en de woon/winkelwand ontstaat een nieuwe maat en vorm voor het plein. Een belangrijk onderdeel van de opgave is om opnieuw de relatie te definiëren tussen het plein en de omringende gebouwen. In het bijzonder geldt dit voor de relatie tussen het plein en het Paleis van Justitie, aangezien dit symmetrische gebouw in de toekomst niet langer in de as van het plein staat. Daarnaast is er extra aandacht geweest voor de relatie tussen het plein en het nieuw Fries Museum door de grote maat van het gebouw en haar bijzondere betekenis. In de drie modellen is gezocht naar verschillende manieren om de genoemde relaties vorm te geven.

Een dynamische 3-D weergave van de drie modellen is te vinden op de website nieuwzaailand.nl. Hierin kunt u vanuit twee gezichtspunten een indruk krijgen van de verschillende modellen. Bij de modellen is in de bijlage een plattegrond opgenomen.

In de volgende 3 hoofdstukken worden resp. model Lijnen, model Tapijt en model Podium besproken. Per model komt eerst de ontwerpgedachte aan bod, daarna is het model beoordeeld vanuit verschillende invalshoeken. Tenslotte is een totaalanalyse van het model gemaakt en zijn de sterke en zwakke punten benoemd.

Voor een aantal onderwerpen is afzonderlijk een uitgebreide analyse gemaakt omdat de achtergronden en uitgangspunten voor alle modellen gelijk zijn, en de verschillen tussen de modellen voor dat onderdeel eenvoudig te vergelijken zijn. Daarom is de totaalanalyse in een bijlage opgenomen, en zijn in dit hoofdstuk alleen de conclusies van dat onderwerp opgenomen. Het gaat om de onderwerpen:

- Markt (bijlage 7)
- Kermis (bijlage 8)
- Evenementen (bijlage 9)
- Terrassen (bijlage 10)

Hoofdstuk 4 Model 1: Lijnen

4.1 Ontwerpgedachte

Een plattegrond van dit model vindt u in bijlage 4.

Het model Lijnen (ook wel 'gevel tot gevel' genoemd) dankt zijn naam aan het lijnenspel in de lengterichting van het plein.

De lijnen spelen een rol in de definitie van de relatie tussen de pleinruimte en de omliggende bebouwing. Zij bemiddelen tussen de assen van het Paleis van Justitie en het nieuw Fries Museum. De vaste elementen in het model Lijnen zijn de bomenrij en de watertafels. De watertafels zijn langwerpige vijvers op een meter hoge plint, waarin bijvoorbeeld waterspuwers kunnen worden opgenomen. De bomenrij en de watertafels verdelen het plein in de breedte in drieën. Daardoor ontstaat een heldere zonering met een entreegebied voor de nieuwe woon/winkelwand, een hoofdruimte en een derde zone aan de zuidzijde. Door de rechtlijnigheid ontstaat een eigentijdse, enigszins formele pleinruimte.

De materialisatie van het plein bestaat uit de rode klinker die de straten van de binnenstad kenmerkt, aangevuld met een nader te bepalen selectie van natuursteen in verschillende kleurnuances en loopt door tot alle gevels rondom het plein. De klinkers zetten de toon en het natuursteen markeert de bijzondere positie van het plein, zoals dat op meer plekken in de binnenstad gebeurt. De bomen zijn strak neergezet langs de zuidrand van het plein en vormen een transparant scherm. Voor ontmoeting en verblijf is een aantal zitbanken onder de bomenrij geprojecteerd. Aan de zonbeschenen noordkant van het plein zijn terrassen gesitueerd achter de genoemde watertafels.

4.2 Stedenbouwkundige beoordeling

In het model lijnen wordt de vloer tussen de gevels als één geheel beschouwd met een eigentijds patroon. De lijnen van het bestratingspatroon maken een visuele verbinding tussen de twee prominente gebouwen aan het plein (nieuw Fries Museum en oude Gerechtsgebouw) zonder een formele as vast te leggen. Het doorlopende patroon maakt dat het plein groot oogt en ook in visuele zin doorloopt richting Ruiterskwartier (Harmonie) en Beursplein. Het meer continue en onbegrensde karakter van het bestratingspatroon doet recht aan het feit dat het gehele gebied tussen Beurs en Harmonie in stedenbouwkundige zin bij elkaar hoort.

Het lijnenpatroon zoals dat in de 3d beelden getoond wordt komt nogal grof over. Het is goed denkbaar dat in de uitwerking een subtieler effect bereikt wordt.

In het masterplan Binnenstad van Bureau B+B wordt voor elk plein een eigen karakter nagestreefd. In de reeks van onlangs heringerichte pleinen zoals het Gouverneursplein (historisch, terughoudend) en het Oldehoofsterkerkhof (formeel, mathematisch) zou op het Wilhelminaplein een meer eigentijds bestratingspatroon goed kunnen passen.

De bomenrij aan de zuidkant en de langwerpige watertafels aan de noordkant zorgen voor een geleiding tussen de hoofdruimte van het plein en de zones langs de zuidgevel en de noordgevel. Er ontstaat een heldere zonering waarbij de verblijfskwaliteit aan de randen aangenaam is en het open gedeelte bruikbaar is voor evenementen en activiteiten. In de dagelijkse situatie lijkt het centrale open deel van het plein daardoor minder herbergzaam en oversteekbaar.

4.3 Gebruik

De flexibiliteit ten aanzien van het gebruik manifesteert zich in het model lijnen met name in de centrale zone, tussen de bomenrij en de watertafels. Dit gedeelte van het plein is leeg en geschikt voor evenementen, markt en kermis. De beide flanken zijn meer ingericht op alledaags gebruik door de aanwezigheid van banken en terrassen.

4.3.1 Markt

In deze paragraaf is de conclusie uit de analyse voor het model lijnen opgenomen. Voor een volledige beschrijving van de beoordeling van relevante aspecten van de markt wordt verwezen naar bijlage 7.

Door de gerichtheid van de vaste elementen is het mogelijk een functionele marktopstelling te ontwikkelen voor dit model. De watertafels moeten daarbij opgenomen worden in de marktopstelling. Ten opzichte van het referentiemodel (een plein zonder vaste elementen) kan in dit model een markt met een lengte van 659 m¹ gemaakt worden. Dit is een vermindering van het aantal lengtemeters van 81 meter, dat is 10.9% van het aantal meters t.o.v. het referentiemodel.

De opstelling van de markt in dit model is weergegeven in bijlage 7b.

4.3.2 Kermis

In deze paragraaf is de conclusie uit de analyse voor het model lijnen opgenomen. Voor een volledige beschrijving van de beoordeling van relevante aspecten van de kermis wordt verwezen naar bijlage 8.

Door de duidelijke keuze voor een centrale open ruimte, geflankeerd door bomen is dit model op zich geschikt voor de kermis. Wel moet de inrichting van het noordelijk deel afgestemd worden op de maat tussen de gevel van de woon- en winkelhaak en de watertafels. Doordat de bomen aan de rand staan, zorgen zij in het hart van het plein voor weinig beperkingen in de hoogte. In bijlage 8b is weergegeven op welke wijze de kermis ingepast zou kunnen worden. De vertegenwoordiging van de kermis (BOVAK) geeft aan een voorkeur voor dit model te hebben, met als opmerking dat de vaste elementen geen beperkingen zouden mogen geven.

4.3.3 Evenementen

In deze paragraaf is de conclusie uit de analyse voor het model lijnen opgenomen. Voor een volledige beschrijving van de beoordeling van relevante aspecten van evenementen wordt verwezen naar bijlage 9.

Door de keuze voor een centrale open ruimte is dit model geschikt voor grote evenementen zoals tenten en podia. Ook hier geldt dat de bomen voor weinig beperkingen in de hoogte zorgen, maar ook weinig invloed hebben op zichtlijnen naar een podium. Het nuttige oppervlak tussen de bomen en de waterbakken is circa 3000 m² (30x100 meter). Nadeel van dit model is dat het een erg smal en langgerekt plein lijkt door de plaatsing van de terrassen aan de noordkant van het plein en de bomen aan de zuidkant. Hierdoor kan het gevoel ontstaan dat de verschillende onderdelen van het evenement erg ver uit elkaar komen te liggen. Evenementenorganisatoren geven al met al wel de voorkeur aan deze opzet van het plein, tenzij in het model tapijt ruimte gecreëerd kan worden voor het plaatsen van een groot podium en een tent.

4.3.4 Terrassen

In deze paragraaf is de conclusie uit de analyse voor het model lijnen opgenomen. Voor een volledige beschrijving van de beoordeling van relevante aspecten van de terrassen wordt verwezen naar bijlage 10.

De terrassen vormen een belangrijk onderdeel van de inrichting van het model lijnen. Zij liggen geheel los van de gevel en vormen samen met de watertafels één geheel. Tegelijkertijd moeten deze terrassen flexibel zijn, willen zij de mogelijkheden voor de markt niet frustreren. Tijdens marktdagen kan wel een deel van het terras verplaatst worden tot voor de gevel.

Het Fries Museum kan een semi-vast terras tegen de gevel plaatsen over de breedte van het horecagedeelte. Uitgangspunt is dat een terras van 15x5 meter wordt gerealiseerd. Dit kan helemaal semi-vast zijn.

Het terras aan de zuidzijde van het plein kent een flexibel deel aan de gevel met een diepte van circa 2,5 meter. Op circa 6 meter van de gevel is de mogelijkheid voor een semi-vast gedeelte dat rondom de boom gesitueerd is. De oppervlakte hiervan is circa 75 m². Omdat op marktdagen de inpassing een relatie heeft met de markt en met de vereiste ruimte voor de hulpdiensten (minimaal 5 meter tussen gevel en markt) zal de exacte inpassing van dit terras zal na de keuze voor een model plaatsvinden. Dit zal in overleg met de eigenaar, een stedenbouwkundige, vertegenwoordigers van de markt en de hulpdiensten plaatsvinden.

Aandachtspunt bij de uitwerking is dat er een duidelijke afscheiding is van de terrassen met name op dagen dat er ook markt, kermis of evenementen zijn. De ervaring is dat de terrassen dan door het gebruik 'uitdijen' waardoor de ruimte voor looppaden beperkt wordt.

4.4 Onderhoud en duurzaamheid

De natuursteenelementen in de model hebben een formaat van circa 40x20 cm. Groter dan reguliere bestrating, maar ook geen grote platen. Wat betreft onderhoud is dit model duurder ten opzichte van de situatie voor de herinrichting. Ook de duurzaamheid van het model verdient aandacht. Door de toepassing van iets grotere elementen zal eventuele verzakking meer opvallen dan bij kleinere elementen, en is ook de kans op breuk groter. Met name het gevolg van de verzakking zal heel snel zijn dat er een onverzorgd beeld ontstaat waardoor het strakke effect van dit model deels verloren gaat. Ook de kans op struikelen is aanwezig. Dit betekent dat bij verzakkingen snel herstel plaats zal moeten vinden. Dit vraagt discipline en extra middelen. De watertafels vragen extra onderhoud en kunnen afhankelijk van de vorm en uitvoering gevoelig zijn voor vervuiling en storing. In de winter moet de watertoevoer uit worden gezet, dan staan er natuurstenen 'tafels' op het plein. Al met al wordt ingeschat dat de onderhoudskosten met circa 30% zullen toenemen ten opzichte van de huidige situatie.

4.5 Kosten

De kosten van dit model zijn geraamd op 2,8 miljoen euro, dit is inclusief de herinrichting van het gehele plangebied, bomen, bijzondere elementen, verlichting, 10% onvoorzien etc. Dit valt precies binnen het gereserveerde budget van 2,8 miljoen euro voor herinrichting van de openbare ruimte.

4.6 Meningen en beoordeling

Bij de ontwikkeling en beoordeling van de modellen is gesproken met diverse belanghebbenden. De consequenties voor markt, kermis en horeca zijn met de betreffende vertegenwoordigers apart besproken. Daarnaast is gesproken met de architecten van het Fries Museum, woningen/winkels aan het plein en van het Winkelcentrum Zaailand, en de projectpartners van Nieuw Zaailand. Ook is gesproken en gewerkt met een klankbordgroep waarin winkeliers, bedrijven, markt, kermis, en bewoners zijn vertegenwoordigd. Ook is gesproken met de rijksdienst voor het cultureel Erfgoed. De verslagen van de overleggen die hiermee gevoerd zijn, zijn opgenomen in de bijlagen 3, 11 en 12. Hieronder is de mening over model lijnen opgenomen. Per onderwerp is de mening van de betreffende belangengroep aangegeven.

Klankbordgroep inrichtingsplan

Binnen de klankbordgroep was een persoonlijke afweging meestal één tussen model 2 en 3, waarbij uiteindelijk door de meeste mensen een lichte voorkeur aan model 3 werd gegeven. Daarbij is een aantal aandachtspunten genoemd:

- Kans op gladheid van de bestrating
- Er is geen onderscheid tussen plein en verkeersruimte
- Omdat er geen aparte ruimte is voor bussen kan dit gevaarlijke situaties geven, zeker omdat bussen behoorlijk snel rijden
- Hoe komt het plein over tijdens de winter
- Modieus, dus risico op het uit de tijd raken. Hier op letten bij de uitwerking .

Architecten en projectpartners

Vanuit Achmea is aangegeven dat zij geen specifieke voorkeur voor één van de modellen hebben. Met de uitwerking rondom het Winkelcentrum Zaailand is voor hen van belang. Elk van de modellen biedt voldoende aanknopingspunten om daar een kwalitatief goede inrichting te kunnen maken.

Ook IPMMC heeft geen specifieke voorkeur van één van de modellen. In elk van de drie modellen zien zij voldoende potentie om een goed inrichtingsplan te kunnen maken. Uiteraard mits deze goed uitgewerkt zijn.

Bewoners en bezoekers van Leeuwarden en Friesland

Om de mening van bewoners en bezoekers van Leeuwarden en Friesland te vragen is een enquête gehouden over de modellen. Deze enquête was bedoeld om gevoel te krijgen voor wat de mensen belangrijk vinden aan het Wilhelminaplein, en wat ze wel of niet aanspreekt. Er is bewust niet gevraagd om een voorkeur uit te spreken voor één van de modellen, maar om sterke en zwakke punten per model aan te geven. In bijlage 13 is de volledige rapportage van de uitkomst van de enquête opgenomen.

De eerste indruk van de respondenten van model lijnen is 31% zeer positief of positief. Van dit model heeft 44% een negatieve of zeer negatieve eerste indruk.

Voor model Lijnen noemen de respondenten het vele groen door de bomenrij, de waterbakken, de ruimtelijke uitstraling en het lijnenspel als positieve punten. 38% van de respondenten ziet geen positieve punten. Als negatieve punten noemen zij het drukke lijnenspel en uitstraling, het strakke geheel en de waterbakken (niet praktisch). 11% ziet geen negatieve punten.

4.7 Sterke en zwakke punten

Hiervoor is per aspect beschreven welke consequenties er zijn als het plein wordt ingericht volgens dit model. Om te kunnen komen tot een voorkeursmodel is dit vertaald naar sterke en zwakke punten van dit model ten opzichte van de andere modellen. In hoofdstuk 7 worden deze sterke en zwakke punten gebruikt om tot een voorkeursmodel te komen.

Sterke punten (ten opzichte van de andere modellen)

- Verbinding met de omgeving en daardoor eenheid in het gebied is eenvoudig te realiseren door het lijnenpatroon en door het feit dat er geen hard begin en eind van het plein is.
- Het model voegt een nieuw plein toe aan de stad. Het is anders van opzet dan de andere pleinen in de stad.
- Door de waterbakken aan de noordzijde en de bomenrij aan de zuidzijde is een heldere geleiding in het plein aangebracht.
- Goed zicht op de prominente bebouwing aan het plein
- Door de doorlopende bestrating van gevel tot gevel oogt het plein groot en stedelijk.
- De ruimte voor evenementen in het middengebied is qua hoogte onbeperkt. Grote evenementen met een podium zijn goed inpasbaar.
- Het lijnenspel in de vloer is eigentijds en speels. Dit wordt overigens door veel mensen ook als druk en overdreven ervaren.

Zwakke punten (ten opzichte van andere modellen)

- Er zit geen duidelijk begin en eind aan het plein.
- Het plein wordt door mensen als kaal en strak ervaren. De verblijfskwaliteit wordt hierdoor als minder goed ervaren.
- Het bestratingpatroon wordt als erg druk en overdreven ervaren.
- Het plein is onderhoudsgevoelig en mede daardoor minder robuust. Door de toepassing van grotere natuurstenen elementen is meer kans op verzakking en daardoor een rommelig beeld. De onderhoudskosten worden hierdoor, en door de watertafels, circa 30% hoger dan in de huidige situatie.
- Voor de kermis zijn de waterbakken beperkend voor de opstelling. Fysiek kunnen er tussen de watertafels en de gevel kleinere attracties of kramen staan, maar de aantrekkelijkheid daarvan is beperkt. Ook de bereikbaarheid voor hulpdiensten is nog een aandachtspunt.
- Evenementen worden qua opzet langgerekt door de vorm van het plein. Hierdoor kunnen evenementen als ongezellig worden ervaren.
- De waterbakken staan flexibel gebruik van het plein aan de noordzijde in de weg.
- De terrassen kunnen geen semi-vast gedeelte hebben. Alle meubilair zal eenvoudig op te ruimen moeten zijn.

Hoofdstuk 5 Model 2: Tapijt

5.1 Ontwerpgedachte

Een plattegrond van dit model vindt u in bijlage 5.

Het model ontleent zijn naam aan het tapijt van natuursteen in het midden van de eigenlijke pleinruimte die gevormd wordt door de gevels. Doordat het tapijt los ligt van de wanden worden alle flankerende gebouwen in dit model gelijkwaardig behandeld. Een wezenskenmerk van dit model zijn de 'gestrooide' bomen die de ruimte een informeel, groen en beschut karakter geven. Deze kwaliteit komt met name tot uitdrukking in op dagen dat er geen speciale activiteiten op het plein zijn.

De bomen zijn ingepast in de constructie van de onderliggende parkeergarage en de opbouw van het grondpakket. De basis van de vloer van het plein bestaat uit baksteen, in aansluiting op de aansluitende straten en stegen. Het eigenlijke tapijt bestaat uit kleine keien van natuursteen. Voor ontmoeting en verblijf op het plein is een aantal losse zitplekken onder de bomen voorgesteld. Terrassen kunnen door bijvoorbeeld zeildoeken overdekt worden.

5.2 Stedenbouwkundige beoordeling

In het model tapijt wordt een deel van de vloer tussen de gevels gedefinieerd als een bijzonder vlak met een afwijkende bestrating. De ruimte tussen het vlak en de gevels wordt op dezelfde wijze bestraat als de gewone straten in de binnenstad. Daarmee is er een vloeiend verloop naar de omliggende straten van de binnenstad. Het tapijt ligt als een 'losse' mat tussen de gevels, waardoor alle wanden gelijkwaardig behandeld worden. De opzet lijkt vergelijkbaar met de inrichting van het Oldehoofsterkerkhof waar ook een losliggend vlak is gedefinieerd. In die zin voegt de bestrating van het model tapijt niet een geheel ander plein toe in de pleinenreeks van de binnenstad.

De willekeurig geplaatste bomen geven de pleinruimte meer beschutting, met name aan de noord en noordoostzijde. Het plein krijgt een informeler en meer herbergzaam karakter in de dagelijkse situatie. Dat is niet vergelijkbaar met de inrichting van het Oldehoofsterkerkhof waar de bomen het losliggende vlak versterken.

5.3 Gebruik

In model Tapijt is geen strikte onderverdeling gemaakt in een hoofd en nevenruimte. Ook is er geen zonerings opgenomen voor bepaalde vormen van gebruik. Daardoor is dit model in principe vrij indeelbaar. De gestrooide bomen, die sterk bijdragen aan de verblijfskwaliteit, vormen de enige beperking in de indeelbaarheid. Tegelijkertijd zorgen zij voor beschutting en bieden aanleiding voor meer alledaags gebruik.

5.3.1 Markt

In deze paragraaf is de conclusie uit de analyse voor het model tapijt opgenomen. Voor een volledige beschrijving van de beoordeling van relevante aspecten van de markt wordt verwezen naar bijlage 7.

De bomen hebben qua meters markt een beperkte invloed op de mogelijkheden voor de marktopstelling. De ervaring elders leert dat bomen in beginsel inpasbaar zijn in een markt. Dit kost enige moeite en vraagt ruimte rond de stammen en voor manoeuvreren. In dit model kan ca. 710 lengtemeters aan marktkramen gerealiseerd worden. Ten opzichte van het referentiemodel (een plein zonder vaste elementen) is dit een vermindering van 30 meter van het aantal lengtemeters markt, dat is 4% van het aantal meters t.o.v. het referentiemodel.

Door de CVAH is aangegeven dat bij het model Tapijt de gestrooide bomen op het plein in de praktijk een goede opbouw van de markt moeilijk zal zijn. Ook de flexibiliteit van de markt zal verminderen. Ook wordt volgens de CVAH de aantrekkelijkheid van de markt kleiner omdat de bomen de doorlopende rijen van de kramen onderbreken en een rommelig beeld ontstaat. Vanuit de marktbeheerders wordt de teruggang in flexibiliteit en opbouw onderkend en als ook lastig gevonden, maar wel als werkbaar ervaren. Wat betreft de invloed van de bomen op de aantrekkelijkheid van de markt wordt dit door de gemeente juist als meerwaarde gezien.

De opstelling van de markt in dit model is weergegeven in bijlage 7b.

5.3.2 Kermis

In deze paragraaf is de conclusie uit de analyse voor het model tapijt opgenomen. Voor een volledige beschrijving van de beoordeling van relevante aspecten van de kermis wordt verwezen naar bijlage 8.

De bomen zijn van invloed op de inpasbaarheid van grote attracties. Voor de inrichting als kermis zijn de boomstammen maar ook de kronen van invloed, in verband met de hoogte van sommige attracties. De inpasbaarheid van de kermis is een aandachtspunt bij de uitwerking tot een definitief plan. Met name grote attracties zullen in het uitloopgebied of in het hart van het plein geplaatst moeten worden. Kleinere attracties kunnen mooi onder de bomen ingepast worden. Ook hiervoor geldt dat de flexibiliteit voor het inpassen van een kermis door de bomen minder groot zal zijn. In bijlage 8c is weergegeven op welke wijze de kermis ingepast zou kunnen worden.

5.3.3 Evenementen

In deze paragraaf is de conclusie uit de analyse voor het model tapijt opgenomen. Voor een volledige beschrijving van de beoordeling van relevante aspecten van evenementen wordt verwezen naar bijlage 9.

De bomen in het model tapijt zijn eveneens van invloed op de flexibiliteit met betrekking tot evenementen, met name met het oog op zichtlijnen en de maat van de elementen als podia en tribunes. Tegelijkertijd kunnen de bomen uitnodigend werken voor nieuwe evenementen, zoals bijvoorbeeld boekenmarkten of festivals en evenementen die aangetrokken worden door het lommerrijke karakter van het plein. Verder zijn bomen op een evenemententerrein ook een kwaliteit waar het gaat om bijvoorbeeld schaduw, beschutting tegen lichte regen en zonering en geborgenheid. Ook de sfeer op een evenement wordt door bomen positief beïnvloedt. Dit wordt ook door de organisatoren van evenementen als positief punt aangegeven. Als in het model tapijt tegelijkertijd een groot podium en een grote tent geplaatst kan worden heeft dit model de voorkeur van de organisatoren. Wellicht kan hiervoor extra ruimte gevonden door bij grote evenementen doorgaand verkeer langs het paleis van justitie te verbieden zodat op die plek een podium of tent geplaatst kan worden.

5.3.4 Terrassen

In deze paragraaf is de conclusie uit de analyse voor het model tapijt opgenomen. Voor een volledige beschrijving van de beoordeling van relevante aspecten van de terrassen wordt verwezen naar bijlage 10.

Door het informele karakter van de inrichting is dit model flexibel als het gaat om het plaatsen van terrassen. Daarbij wordt onderscheid gemaakt in een semi-vast en een flexibel gedeelte. Aan de noordzijde van het plein wordt het semi-vaste terras tegen de gevel van de horecagelegenheid geplaatst en kan dit blijven staan bij de markt en kleinere evenementen. Het flexibele gedeelte staat op het plein en wordt tijdens de markt en evenementen opgeruimd. Door het flexibele deel van de terrassen onder en/of in de nabijheid van de bomen te plaatsen wordt sterk bijgedragen aan de sfeer op de terrassen en het plein.

Het Fries Museum kan een semi-vast terras tegen de gevel plaatsen over de breedte van het horecagedeelte. Uitgangspunt is dat een terras van 15x5 meter wordt gerealiseerd. Dit kan helemaal semi-vast zijn.

Het terras aan de zuidzijde van het plein kent een flexibel deel aan de gevel met een diepte van circa 2,5 meter. Op circa 6 meter van de gevel is de mogelijkheid voor een semi-vast gedeelte dat rondom de boom gesitueerd is. De oppervlakte hiervan is circa 75 m². Omdat op marktdagen de inpassing een relatie heeft met de markt en met de vereiste ruimte voor de hulpdiensten (minimaal 5 meter tussen gevel en markt) zal de exacte inpassing van dit terras zal na de keuze voor een model plaatsvinden. Dit zal in overleg met de eigenaar, een stedenbouwkundige, vertegenwoordigers van de markt en de hulpdiensten plaatsvinden.

5.4 Onderhoud en duurzaamheid

Wat betreft onderhoud is het model tapijt kostenneutraal ten opzichte van de situatie voor de herinrichting. Ook is de duurzaamheid van het model goed. Door de toepassing van kleinere elementen in de bestrating is de kans op schade beperkter. Eventuele schade is tegen relatief lage kosten te herstellen. Door het gevarieerde gebruik van materialen vallen kleine oneffenheden en beschadigingen minder op waardoor de uitstraling van het plein eigenlijk altijd van goede kwaliteit is. De kosten voor het onderhoud aan bomen zullen voor de bomen die op de parkeergarage staan zeker in de beginfase hoger zijn dan bij reguliere bomen. Hoe groot die kosten zijn is afhankelijk van het type boom en hoe de boom wordt geplaatst. In de nadere uitwerking zal dit in beeld worden gebracht.

5.5 Kosten

De koten van dit model zijn geraamd op 2,3 miljoen euro, dit is inclusief de herinrichting van het gehele plangebied, bomen, bijzondere elementen, verlichting, 10% onvoorzien etc.. Dit valt ruim binnen het beschikbare budget van 2.8 miljoen euro voor herinrichting van de openbare ruimte.

5.6 Mening en beoordeling

Bij de ontwikkeling en beoordeling van de modellen is gesproken met diverse belanghebbenden. De consequenties voor markt, kermis en horeca zijn met de betreffende vertegenwoordigers apart besproken. Daarnaast is gesproken met de architecten van het

Fries Museum, woningen/winkels aan het plein en van het Winkelcentrum Zaailand, en de projectpartners van Nieuw Zaailand. Ook is gesproken en gewerkt met een klankbordgroep waarin winkeliers, bedrijven, markt, kermis, en bewoners zijn vertegenwoordigd. Ook is gesproken met de rijksdienst voor het cultureel Erfgoed. De verslagen van de overleggen die hiermee gevoerd zijn, zijn opgenomen in de bijlagen 3, 11, 12. Hieronder is de mening over model Tapijt opgenomen. Per onderwerp is de mening van de betreffende belangengroep aangegeven.

Klankbordgroep inrichtingsplan

Het model Tapijt is een model dat ook bij de klankbordgroep goed beoordeeld werd. Maar als men zou moeten kiezen uiteindelijk m.n. vanwege de beperktere mogelijkheden voor grote evenementen en het feit dat de bestrating van model lijnen meer uitgesproken is, een lichte voorkeur heeft voor model lijnen. Als aandachtspunten voor het model tapijt zijn genoemd:

- De robuustheid van de afdakjes van de terrassen
- Het onderscheid tussen verkeer en verblijfsgebied is nauwelijks zichtbaar (m.n. vanwege de busroute kan dit problemen geven)
- De bomen beperken de vrije ruimte
- Inpassing van de markt

architecten en projectpartners

Vanuit Achmea is aangegeven dat zij geen specifieke voorkeur voor één van de modellen hebben. Met de uitwerking rondom het Winkelcentrum Zaailand is voor hen van belang. Elk van de modellen biedt voldoende aanknopingspunten om daar een kwalitatief goede inrichting te kunnen maken.

Ook IPMMC heeft geen specifieke voorkeur van één van de modellen. In elk van de drie modellen zien zij voldoende potentie om een goed inrichtingsplan te kunnen maken. Uiteraard mits deze goed uitgewerkt zijn. Belangrijk aandachtspunt bij het model Tapijt is de grootte van de bomen voor de gevels en de afstand van de bomen tot aan de gevels. Uitgangspunt is dat op het plein grote bomen komen met een hoogte van 10-15 meter. Als deze echter vlak voor de gevels komen te staan zal dit volgens IPMMC de verkoopbaarheid van de appartementen ernstig schaden. Een afstand van minimaal de hoogte van de kruin zal tussen de gevels en de zijkant van de kruin aangehouden moeten worden. IPMMC geeft aan dat zij het realistischer vinden om een boom van maximaal 7 meter op 7,5 meter uit de gevel te plaatsen, dat is ter hoogte van de terrassen. De gemeente heeft begrip voor de argumenten van IPMMC. Bij de nadere uitwerking tot een inrichtingsplan zal (indien voor model Tapijt gekozen wordt) hier aandacht aan worden besteedt.

Bewoners en bezoekers van Leeuwarden en Friesland

Om de mening van bewoners en bezoekers van Leeuwarden en Friesland te vragen is een enquête gehouden over de modellen. Deze enquête was bedoeld om gevoel te krijgen voor wat de mensen belangrijk vinden aan het Wilhelminaplein, en wat ze wel of niet aanspreekt. Er is bewust niet gevraagd om een voorkeur uit te spreken voor één van de modellen, maar om sterke en zwakke punten per model aan te geven. In bijlage 13 is de volledige rapportage van de uitkomst van de enquête opgenomen.

Van het model 'tapijt' is de eerste indruk bij 76% van de respondenten zeer positief of positief. Negatief of zeer negatief is bij dit model 7%.

Als positieve punten van model Tapijt worden vooral het vele groen, de rustige indruk die het mede daardoor wekt en de ruimte voor terrassen. 10% ziet geen positieve punten. Als negatieve punten voor dit model wordt een saaie uitstraling, weinig ruimte voor evenementen en donkere bestrating genoemd. 34% van de respondenten zegt geen negatieve punten in model 'Tapijt' te zien.

5.7 Sterke en zwakke punten

Hiervoor is per aspect beschreven welke consequenties er zijn als het plein wordt ingericht volgens dit model. Om te kunnen komen tot een voorkeursmodel is dit vertaald naar sterke en zwakke punten van dit model ten opzichte van de andere modellen. In hoofdstuk 7 worden deze sterke en zwakke punten gebruikt om tot een voorkeursmodel te komen.

Sterke punten (ten opzichte van de andere modellen)

- Het plein is visueel een afgebakend en herkenbaar gebied, en daardoor ook goed herkenbaar als plein. Er zit een duidelijk begin en eind aan.
- Het plein is sfeervol, ook als er geen evenementen e.d. worden gehouden.
- Door het type bestrating oogt het plein rustig (wat door veel mensen ook als saai wordt ervaren).
- De markt kan in principe het meeste strekkende meters op het plein plaatsen.
- Inpassing van terrassen is flexibel. Er kan een semi-vast en een flexibel deel worden gemaakt. Ook bij markten en (kleinere) evenementen kunnen daardoor de semi-vaste delen van de terrassen blijven staan.
- De gestrooide bomen dragen bij aan sfeer bij evenementen. Mede daardoor ontstaan ook kansen voor nieuwe type evenementen.
- Het plan is robuust en duurzaam.
- De kosten zijn het laagst.

Zwakke punten (ten opzichte van andere modellen)

- De opbouw van de markt in de praktijk vraagt nadrukkelijke aandacht en goede logistieke afspraken en controle vanwege de bomen. Ook de flexibiliteit van de markt wordt door de bomen minder groot.
- Door de aanwezigheid van gestrooide bomen is de inpassing van hele grote podia en tenten niet mogelijk op het plein. Als de ruimte direct voor het paleis van Justitie wordt afgesloten voor alle verkeer zou daar extra ruimte voor een groot podium gecreëerd kunnen worden. Door de bomen is ook het zicht op een podium een aandachtspunt.
- De bestrating wordt als saai ervaren. Tevens wordt de kleur grijs somber benoemd
- Vrije zichtlijnen op het Paleis van Justitie en het Fries Museum zijn minder.

Hoofdstuk 6 Model 3: Podium

6.1 Ontwerpgedachte

Een plattegrond van dit model vindt u in bijlage 6.

Het model Podium verwijst naar de nieuwe betekenis van het plein als podium van de stad. Het plein van natuursteen maakt het plein tot de voorruimte van het nieuw Fries Museum. Het model zoekt aansluiting bij de maat en de bijzondere betekenis van dit gebouw voor de stad. De overige bebouwing komt meer 'los' te staan van het plein.

De vloer van het plein bestaat voornamelijk uit platen van natuursteen. De twee doorgaande randen langs het plein sluiten aan bij de klinkerbestrating van het centrum van Leeuwarden. Een podium staat voor een echt horizontale vloer, waar ook geen natuurlijk afschot in zit. Omdat er sprake is van een aflopend maaiveld in de zuidwesthoek van het plein (Prins Hendrikstraat), is het podium op die plek hoger dan haar omgeving. Dit hoogteverschil wordt opgevangen door een klein aantal traptreden. Het hoogteverschil wordt in noordelijke en oostelijke richting kleiner, waardoor de traptreden langzaam verdwijnen in de bestrating. Op het podium staan in de zuidwesthoek slechts enkele bijzondere bomen als bloemen op een tafel. De boomkransen dienen als zitelement voor passanten.

Op dagen dat er geen markt, kermis of evenement wordt georganiseerd is het podium een relatief grote, lege ruimte met vrij zicht op de bebouwing rondom het plein. Met waterelementen wordt in deze ruimte een speelse invulling gegeven. Op een aantal plekken komen subtiele verlagingen waarin een dunne laag water staat, waarin de lucht en de bebouwing wordt weerspiegeld. Dit water kan wegstromen wanneer de pleinruimte gebruikt wordt voor andere activiteiten, de vloer van het podium is dan weer nagenoeg vlak.

6.2 Stedenbouwkundige beoordeling

In het model podium staat het Fries Museum als het ware op een podium. De vloer van de het podium loopt gevoelsmatig, door het gebruik van hetzelfde type materiaal, door tot in de hal van het museum. Het podium is strak en vlak. Door de koppeling van het museum aan de winkelwand staan ook de woningen en winkels direct aan of op het podium. Het oude gerechtsgebouw en de zuidwand staan niet aan het podium, hier liggen de standaardklinkers van de binnenstad. Het museum is een dominant gebouw aan het plein dat door het ruim overstekende dak al een sterke relatie met het plein heeft. Het podiummodel sluit aan bij de dominante positie. Een neveneffect is dat de noord- en zuidwand op een niet gelijkwaardige manier aan het plein komen te liggen. In de dagelijkse situatie lijkt het podium minder herbergzaam en oversteekbaar. Aandachtspunt is de duurzaamheid van het plein in de zin van risico op breuk en schade van de grotere natuurstenen elementen. Dit vergt een adequaat onderhoud omdat het plein er anders snel verouderd uit gaat zien, en de (stedenbouwkundige) kwaliteit ervan daarmee aangetast wordt.

6.3 Gebruik

De gebruikswaarde van dit model schuilt in de flexibiliteit van het podium. De betrekkelijke leegte zorgt voor een grote mate van flexibiliteit en biedt ruimte aan initiatieven van bewoners en passanten. Het hoogteverschil in dit model, dat wordt opgevangen door een

aantal traptreden in de zuidwesthoek van het plein, werkt daarbij wel als beperkende voorwaarde.

6.3.1 Markt

In deze paragraaf is de conclusie uit de analyse voor het model podium opgenomen. Voor een volledige beschrijving van de beoordeling van relevante aspecten van de markt wordt verwezen naar bijlage 7.

De mogelijkheden voor de marktopstelling bevinden zich in dit model op het feitelijke podium. Door het hoogteverschil moet op de zuidwesthoek afstand gehouden worden tot de rand. Ten opzichte van het referentiemodel (een plein zonder vaste elementen) kan in dit model een markt met een lengte van 686 m¹ gemaakt worden. Dit is een vermindering van het aantal lengtemeters van 54 meter, dat is ruim 7% van het aantal meters markt. Door het hoogteverschil in de zuidwesthoek van het plein geldt dat de opbouw bemoeilijkt wordt, en ook de flexibiliteit van de markt minder groot wordt. Het plein kan op minder plaatsen opgereden worden. Naar het oordeel van de gemeente is dit is in de praktijk wel oplosbaar. De opstelling van de markt in dit model is weergegeven in bijlage 7a.

6.3.2 Kermis

In deze paragraaf is de conclusie uit de analyse voor het model podium opgenomen. Voor een volledige beschrijving van de beoordeling van relevante aspecten van de kermis wordt verwezen naar bijlage 8.

De grote maat van het podium en het feit dat weinig vaste elementen aanwezig zijn maken het podium geschikt voor grote attracties. Ook zorgt het voor flexibiliteit ten aanzien van de opstelling. Ook hier geldt dat het hoogteverschil, waaraan het podium zijn naam ontleent, de mogelijkheden van de indeling beïnvloedt. In bijlage 8d is weergegeven op welke wijze de kermis ingepast zou kunnen worden.

6.3.3 Evenementen

In deze paragraaf is de conclusie uit de analyse voor het model podium opgenomen. Voor een volledige beschrijving van de beoordeling van relevante aspecten van evenementen wordt verwezen naar bijlage 9.

Voor evenementen is het model Podium op zich geschikt, zeker wanneer dit het karakter heeft van een concert of voorstelling. De vrijheid in zichtlijnen en de grote maat dragen hieraan bij. Organisatoren van evenementen zijn echter van mening dat door het te realiseren hoogteverschil het gebied waarop een grootschalig evenement wordt georganiseerd (het podium) te klein wordt. Hun voorkeur gaat het minst naar dit model uit. Ander nadeel m.b.t. evenementen is de kwetsbaarheid van de natuurstenen platen. De glooiingen in de vloer t.b.v. de watervlakken zijn voor de plaatsing van kramen e.d. op te lossen met klossen of iets dergelijks. Bij evenementen als voetbal of volleybal kunnen deze glooiingen wellicht wel beperkend werken. Dit zou dan buiten de vlakken waar de watervlakken zijn gesitueerd moeten plaatsvinden. De beschikbare ruimte is dan beperkt.

6.3.4 Terrassen

In deze paragraaf is de conclusie uit de analyse voor het model podium opgenomen. Voor een volledige beschrijving van de beoordeling van relevante aspecten van de terrassen wordt verwezen naar bijlage 10.

De terrassen aan de noordzijde van het plein bevinden zich in dit model aansluitend aan de gevels. Daarbij wordt onderscheid gemaakt in een semi-vast en een flexibel gedeelte. Het semi-vaste terras staat tegen de gevel van de horecagelegenheid aan en kan blijven staan bij de markt en kleinere evenementen. Het flexibele gedeelte wordt tijdens de markt en evenementen opgeruimd. Het vaste gedeelte is maximaal 4 meter diep en heeft de breedte van het pand. Het flexibele gedeelte is maximaal 4 meter diep.

Het Fries Museum kan een semi-vast terras tegen de gevel plaatsen over de breedte van het horecagedeelte. Uitgangspunt is dat een terras van 15x5 meter wordt gerealiseerd. Dit kan helemaal semi-vast zijn.

Het terras aan de zuidzijde van het plein kent een flexibel deel aan de gevel met een diepte van circa 2,5 meter. Op circa 6 meter van de gevel is de mogelijkheid voor een semi-vast gedeelte dat naast de traptreden gesitueerd is. De oppervlakte hiervan is circa 75 m². Het terras heeft op een relatie met de markt en met de vereiste ruimte voor de hulpdiensten (minimaal 5 meter tussen gevel en markt) zal de exacte inpassing van dit terras zal na de keuze voor een model plaatsvinden. Dit zal in overleg met de eigenaar, een stedenbouwkundige, vertegenwoordigers van de markt en de hulpdiensten plaatsvinden.

6.4 Onderhoud

Wat betreft onderhoud is het model podium duurder ten opzichte van de situatie voor de herinrichting. Dit komt met name omdat de waterpartijen veel onderhoud vergen (groenaanslag, verstopping, herstel pompen etc.), en omdat het herstel van schade snel en relatief vaak zal moeten gebeuren. Dit is noodzakelijk omdat met dit model een hoogwaardige, bijna binnenhuiselijke kwaliteit nagestreefd wordt, met grotere natuurstenen elementen. Als er schade optreedt doet dat direct afbreuk aan de uitstraling en zal dit hersteld moeten worden. Inschatting is dat het onderhoudsbudget structureel circa 30% opgehoogd moet worden ten opzichte van de huidige situatie.

6.5 Kosten

De kosten van dit model zijn geraamd op 2,8 miljoen euro, dit is inclusief de herinrichting van het gehele plangebied, bomen, bijzondere elementen, verlichting, 10% onvoorzien etc. Dit valt precies binnen het gereserveerde budget voor herinrichting van de openbare ruimte.

6.6 Mening en beoordeling

Bij de ontwikkeling en beoordeling van de modellen is gesproken met diverse belanghebbenden. De consequenties voor markt, kermis en horeca zijn met de betreffende vertegenwoordigers apart besproken. Daarnaast is gesproken met de architecten van het Fries Museum, woningen/winkels aan het plein en van het Winkelcentrum Zaailand, en de projectpartners van Nieuw Zaailand. Ook is gesproken en gewerkt met een klankbordgroep waarin winkeliers, bedrijven, markt, kermis, en bewoners zijn vertegenwoordigd. Ook is gesproken met de rijksdienst voor het cultureel Erfgoed. De verslagen van de overleggen die hiermee gevoerd zijn, zijn opgenomen in de bijlagen 3, 11 en 12. Hieronder is de mening

over model podium opgenomen. Per onderwerp is de mening van de betreffende belangengroep aangegeven.

Klankbordgroep inrichtingsplan

Bij de klankbordgroep spreekt het model podium het minst aan. Met name de strakke en wat koele uitstraling en de praktische bezwaren aan de waterpartijen zijn hier de redenen van. Positief punt van dit model vond men dat er een duidelijker onderscheid is tussen verkeersruimte en verblijfsruimte. De aandachtspunten die genoemd zijn zijn de volgende:

- Risico op een struikelrand door de waterbakken
- Natuursteen kan glad worden
- Zijn de waterbakken goed schoon te houden
- De treden zijn een barrière voor oversteekbaarheid
- Vandalismegevoelig

architecten en projectpartners

Vanuit Achmea is aangegeven dat zij geen specifieke voorkeur voor één van de modellen hebben. Met de uitwerking rondom het Winkelcentrum Zaailand is voor hen van belang. Elk van de modellen biedt voldoende aanknopingspunten om daar een kwalitatief goede inrichting te kunnen maken.

Ook IPMMC heeft geen specifieke voorkeur van één van de modellen. In elk van de drie modellen zien zij voldoende potentie om een goed inrichtingsplan te kunnen maken. Uiteraard mits deze goed uitgewerkt zijn.

Het Fries Museum heeft aangegeven een voorkeur voor dit model te hebben, waarbij de natuurstenen vloer ook nog doorloopt tot aan het Winkelcentrum Zaailand. Hierdoor wordt het plein gevoelsmatig doorgetrokken tot aan het Winkelcentrum en komt museum als het ware in haar geheel op het plein te staan. Het hoogteverschil en de waterbakken zijn wat betreft het Fries Museum niet noodzakelijk. Bij de uitwerking zien zij andere mogelijkheden om het plein aan te kleden.

Bewoners en bezoekers van Leeuwarden en Friesland

Om de mening van bewoners en bezoekers van Leeuwarden en Friesland te vragen is een enquête gehouden over de modellen. Deze enquête was bedoeld om gevoel te krijgen voor wat de mensen belangrijk vinden aan het Wilhelminaplein, en wat mensen al dan niet aanspreekt. Er is bewust niet gevraagd om een voorkeur uit te spreken voor één van de modellen, maar om sterke en zwakke punten per model aan te geven. In bijlage 13 is de volledige rapportage van de uitkomst van de enquête opgenomen.

De eerste indruk van de respondenten van het model podium is 35% of positief. Van dit model heeft 36% een negatieve of zeer negatieve eerste indruk.

Bij model podium vinden de respondenten de waterpartijen, de bomen (plek) en de zitbankjes onder de bomen positieve punten. 34% ziet geen positieve punten. Als negatieve punten noemt men ook de waterpartijen (niet praktisch vanuit veiligheids- en onderhoudstechnische redenen), zij het dat 49% de waterpartijen als negatief punt zien, tegen 21% als positief punt van dit model. Ook worden de beperkte hoeveelheid groen en de bestrating als negatief punt genoemd. 11% ziet geen negatieve punten.

6.7 Sterke en zwakke punten

Hiervoor is per aspect beschreven welke consequenties er zijn als het plein wordt ingericht volgens dit model. Om te kunnen komen tot een voorkeursmodel is dit vertaald naar sterke en zwakke punten van dit model ten opzichte van de andere modellen. In hoofdstuk 7 worden deze sterke en zwakke punten gebruikt om tot een voorkeursmodel te komen.

sterke punten (ten opzichte van de andere modellen)

- Het plein is visueel een afgebakend en herkenbaar gebied, en daardoor ook goed herkenbaar als plein. Er zit een duidelijk begin en eind aan
- Door het type bestrating oogt het plein rustig
- Inpassing van terrassen is flexibel en er kan een semi-vast en een flexibel deel worden gemaakt. Ook bij markten en (kleinere) evenementen kunnen daardoor de semi-vaste delen van de terrassen blijven staan.
- Voor evenementen is er op het plein geen beperking in de hoogte
- Er is een relatief grote aanéengesloten ruimte voor evenementen en dergelijke op het podium.

zwakke punten (ten opzichte van andere modellen)

- Het Paleis van Justitie en de zuidgevel van het plein komen visueel los te liggen van het plein en maken daarmee minder onderdeel uit van het plein en de binnenstad
- De opbouw van de markt en evenementen is moeizamer vanwege het hoogteverschil op het plein. Ook de flexibiliteit van de markt wordt door de verhoging minder groot
- Organisatoren van evenementen geven aan dat het podium door de opstaande rand te klein is om grote evenementen te kunnen organiseren.
- Door het type bestrating en de waterpartijen vergt het plein meer onderhoud dan de andere modellen en zijn structureel aanvullende middelen nodig in het onderhoudsbudget. Ingeschat wordt dat de middelen met circa 30% moeten worden uitgebreid.
- De kosten van het model zijn hoog, maar passen binnen het budget

Hoofdstuk 7 Advies ontwerpmodel

In de voorgaande hoofdstukken zijn de verschillende modellen uitgebreid beschreven en beoordeeld. Hiermee is inzichtelijk gemaakt wat de consequenties zijn van keuzes die gemaakt worden uit de vele eisen die in het PvE zijn opgenomen. Dit heeft geresulteerd in een beschrijving van de sterke en zwakke punten per model.

De verschillen in de modellen zitten met name in de belevingswaarde op de dagen dat er geen evenementen of activiteiten op het plein zijn en de mogelijkheid voor inpassing van voor evenementen met grote podia en tenten en de kermis, en het onderhoud, de robuustheid en de kosten. De verschillen tussen de modellen op het aantal meters marktkraam zijn beperkt, hoewel door de bomen in model Tapijt en het hoogteverschil in model podium de praktische inpassing wel de nodige aandacht vraagt.

Hieronder wordt een voorkeursmodel voor de nadere uitwerking tot een inrichtingsplan beschreven en wat daarbij de aandachtspunten en randvoorwaarden zijn.

7.1 Voorkeursmodel en overwegingen

In de inleiding is aangegeven wat de ambitie is voor het Wilhelminaplein de omgeving. Deze is als volgt omschreven:

“De ambitie is om met het plein een kroon op het project te zetten. Het plein moet de bindende factor zijn in de stad, de huiskamer van Leeuwarden vormen en een ontmoetingspunt zijn. Als bewoner en gast moet een verblijf op het plein prettig zijn men moet langere tijd door willen brengen op het plein en hier weer terug willen komen. Het houden van grote evenementen past hierbij. Op het plein, dat het grootste van Friesland is, moeten ruimschoots grote evenementen plaats moeten kunnen vinden, en ook de markt en kermis moeten weer een plek op het plein krijgen.”

voorkeursmodel

Als gekeken wordt naar de sterke en zwakke punten van de modellen en de mening van de belanghebbenden geeft model Tapijt in de basis de beste invulling aan de ambitie van de stad. Ook bij dit model is er nog sprake van een aantal punten die bij de uitwerking tot een inrichtingsplan verbeterd moeten worden.

overwegingen

De volgende overwegingen liggen ten grondslag aan het voorstel om te kiezen voor model Tapijt:

- Verreweg de meeste dagen van het jaar worden er geen activiteiten of evenementen op het plein georganiseerd. De sfeer en beleving op het plein moet op de dagen dat er niets wordt georganiseerd daarom juist op die momenten goed zijn
- Stedenbouwkundig gezien past dit model goed op deze plek in de stad, en er wordt echt een afgebakend plein gemaakt. De bebouwing aan het plein staat allemaal gelijkwaardig aan het plein en de aanhechting met de omgeving en de rest van het gebied komt door de basis van rode baksteen.

- Uit de enquête blijkt dat de eerste indruk van dit model voor een groot deel van de mensen zeer positief of positief. De sfeer die met dit model opgeroepen wordt spreekt bij veel mensen aan.
- Terrassen zijn goed inpasbaar in dit model met een semi-vast gedeelte en een flexibel gedeelte. Horecaondernemers willen het liefst zoveel mogelijk vast terras, in dit model wordt hieraan zoveel mogelijk tegemoet gekomen. Inschatting is dat het semi-vaste terras maar een beperkt aantal malen per jaar verwijderd hoeft te worden. Voor het terras aan de zuidzijde van het plein zal in overleg met de ondernemer, hulpdiensten, stedenbouwer en vertegenwoordiging van de markt nader overleg plaats moeten vinden over de exacte plek van het semi-vaste gedeelte.
- Het onderhoud en de robuustheid van dit model is met name door de toepassing van kleinere elementen het beste model. Kleine oneffenheden en beschadigingen vallen minder op, waardoor het plein ook dan nog kwaliteit en de beoogde sfeer uitstraalt. Bij grotere verzakkingen of schade is dit relatief eenvoudig te herstellen.
- Van de drie modellen heeft dit model de laagste kosten, namelijk 2,3 miljoen euro, dat is 0,5 miljoen euro minder dan de andere twee modellen
- Met alle modellen is de inpassing van evenementen niet geheel vrij. Elk model kent zijn of haar beperkingen. Bij het Podium is dit de opstaande rand, bij Tapijt de bomen en bij Lijnen zijn dit de waterbakken.
- Bij model Tapijt zijn wellicht mogelijkheden om de ruimte voor een groot podium en/of tent te optimaliseren. Bijvoorbeeld door het incidenteel benutten van de verkeersruimte voor het Paleis van Justitie of door te onderzoeken of één of meer bomen slimmer geplaatst kunnen worden
- Hoewel de eerste keus voor grote evenementen het Wilhelminaplein is kunnen evenementen die grote podia en grote tenten nodig hebben ook op het Oldehoofsterkerkhof terecht.
- Door de sfeer die op het Wilhelminaplein ontstaat doen zich ook kansen voor voor nieuwe evenementen en komen bestaande evenementen in een meer gezellige omgeving. Bovendien bieden bomen ook bij grote evenementen beschutting tegen zon en lichte regen.
- In meters markt heeft model Tapijt op zich de meeste ruimte. De opbouw van de markt zal wel moeizaam worden, maar is wel mogelijk. Wellicht dat hierdoor nog een aantal marktmeters in de praktijk zullen vervallen. Om deze beperking zoveel mogelijk te ondervangen zal de nadere uitwerking van het inrichtingsplan samen met de vertegenwoordigers van de markt opgepakt worden.
- De inpassing van de kermis kan door de bomen niet geheel vrij op het plein plaatsvinden. Met name hoge attracties hebben minder mogelijkheden. De kleinere, lagere attracties kunnen goed onder de bomen worden ingepast. Zoals in de besluitvorming van 2006 ook al is aangegeven zijn er mogelijkheden om het gebied voor de kermis uit te breiden in de richting van de Harmonie. Op welke wijze dit invulling kan krijgen zal samen met de vertegenwoordigers van de kermis en met hulpdiensten besproken moeten worden.

7.2 Nadere uitwerking tot inrichtingsplan

In dit rapport is voor model Tapijt ook een aantal punten genoemd die verbetering vragen, en zijn in de andere modellen sterke punten genoemd die niet in de basis van model Tapijt zijn opgenomen. Bij de uitwerking van het model Tapijt tot een inrichtingsplan is het advies daarom om een aantal punten hierin mee te nemen. Tegelijkertijd is het ook belangrijk om een aantal basisuitgangspunten vast te stellen, uitgangspunten die de kern van het model Tapijt vormen.

Voor de nadere uitwerking zijn de volgende punten van belang:

- Een informele inrichting met een groen karakter en een grote mate van herbergzaamheid door de inzet van gestrooide bomen in alle hoeken van het plein
- Een opzet van de terrassen zoals die omschreven is met een semi-vast en een flexibel gedeelte. De wijze waarop de terrassen eventueel overkapt worden zal in de nadere uitwerking aan de orde komen.
- Baksteen als basis aangevuld met materialen in overwegend lichte tinten. Het in het model aangegeven vlak zal bij de uitwerking wel een basis vormen, maar zal een andere uitwerking moeten krijgen dan nu in het voorstel is opgenomen. Opgave is om tegemoet te komen aan de volgende punten:
 - Vanuit stedenbouwkundig oogpunt is aangegeven dat de gehele zone tussen Harmonie en Beurs een zekere eenheid in zich zou moeten hebben. Het model lijnen geeft het meeste aanleiding om het Wilhelminaplein als het ware door te laten lopen richting Harmonie en Beurs. In het model Tapijt zal onderzocht moeten worden op welke wijze deze relaties het beste tot uitdrukking kan worden gebracht
 - In de visie voor de binnenstad van B&B is als uitgangspunt opgenomen dat de pleinen in de stad elkaar aanvullen, en een verschillend karakter zouden moeten hebben. In de pleinenreeks zou voor het Wilhelminaplein een meer eigentijdse inrichting passend zijn om zo de verschillen tussen de pleinen te benadrukken. Het model lijnen lijkt in de bestrating het meest eigentijdse vertrekpunt te zijn.
 - De voorgestelde invulling wordt door belanghebbenden als saai en grijs ervaren. Het model Lijnen wordt door veel mensen weer als te modern en kleurrijk ervaren. Bij de uitwerking zal hierin een optimale invulling aan moeten worden gegeven.
 - De basissfeer moet door de aanpassingen niet aangetast worden.
- Optimalisatie van de mogelijkheden voor bestaande en nieuwe evenementen binnen de eerder genoemde uitgangspunten.
- Nadere uitwerking van de inpassing van markt en kermis, waarbij ook uitloop in de omgeving tot de mogelijkheden behoort.
- Voor de inpassing van het terras aan de zuidzijde van het plein zal overleg plaatsvinden. Als basis geldt dat er een semi-permanent terras los van de gevel gecreëerd wordt en een flexibel deel tegen de gevel.
- Onderzoek naar de mogelijkheid om bushaltes in te passen op het plein, waarbij aan het uitgangspunt om een vlak plein te creëren niet te veel wordt aangetast. Ook de veiligheid van de busroute op zich is een belangrijk punt in de uitwerking. Door een vlak plein te creëren is er geen specifieke rijbaan voor de bussen waardoor het risico bestaat dat mensen niet verwachten dat er een bus kan rijden waardoor weer meer risico op aanrijdingen ontstaat. Dit zal dan ook op een andere manier ingevuld moeten worden.

7.3 Prins Hendrikstraat

Bij de ontwikkeling van de modellen is naar voren gekomen dat de Prins Hendrikstraat in haar huidige inrichting niet optimaal is. Dit heeft twee redenen.

Nu het Wilhelminaplein vlak gelegd wordt, is de natuurlijke afwatering van het hele plein gericht op de Prins Hendrikstraat. Dit is het laagste punt in de omgeving. Bij extreme buien waarbij de riolering het water niet meer kan afvoeren zal dus alle water in die richting stromen. Om te voorkomen dat de bebouwing aan de zuidzijde van het plein in die situaties vol met water komen te staan zou het water idealiter op natuurlijke wijze af moeten lopen naar de grachten (Prins Hendrikbrug). In de huidige situatie zou dat echter niet gebeuren omdat de Prins Hendrikstraat aan de zuidzijde (bij de Prins Hendrikbrug) hoger ligt dan bij

het Wilhelminaplein. Er zijn dan twee mogelijkheden: grote voorzieningen treffen voor extreme waterafvoer aan de zuidzijde van het Wilhelminaplein, of de Prins Hendrikstraat dusdanig aanleggen dat het water wel op natuurlijke wijze naar de stadsgrachten (die wel lager liggen dan het Wilhelminaplein) afloopt.

Ander punt is dat de Prins Hendrikstraat binnen de stadsgracht op de route tussen de Vrouwenpoortsbrug en de Prins Hendrikbrug straks als enig weggedeelte nog niet is ingericht als verblijfsgebied. In de aanloop naar het straks mooi heringerichte Wilhelminaplein is dat onwenselijk. Zowel qua uitstraling als qua gedrag van verkeer op die route.

Daarom wordt voorgesteld dat het college aan de gemeenteraad voorstelt om het plangebied voor de herinrichting van het Wilhelminaplein en omgeving uit te breiden met de Prins Hendrikstraat (tot aan de Prins Hendrikbrug).

7.4 Vervolgfase

In de vervolgfase zal weer samen met de belanghebbenden gewerkt worden aan het maken van een definitief inrichtingsplan voor de gehele openbare ruimte. Dit inrichtingsplan bevat dan concrete voorstellen voor de toe te passen materialen, meubilair, verlichtingsplan, voorzieningen voor markt, kermis en evenementen etcetera. Ook is er dan een uitgebreide kostenraming beschikbaar. Het college en de raad zullen dit inrichtingsplan weer ter besluitvorming voorgelegd krijgen. Dit zal dan inclusief een voorstel voor de inrichting van de Prins Hendrikstraat zijn. Onderzocht zal worden of de kosten hiervan gedekt kunnen worden uit het budget voor de herinrichting van het Wilhelminaplein en omgeving. Planning is dat dit eind dit jaar, begin volgend jaar zal zijn. Het ambtelijke dienst stelt voor om ook een vertegenwoordiging van de raad bij het proces om te komen tot een inrichtingsplan te betrekken.